

Struikelstenen

Olga Helmigh

Of ik verslag wilde doen van de legging van een aantal Stolpersteine, oftewel struikelstenen, in de wijk. Deze gedenkstenen worden met regelmaat geplaatst voor de huizen waar mensen gewoond hebben die door de nazi's in de Tweede Wereldoorlog zijn verdreven, gedeporteerd, vermoord of tot zelfmoord zijn gedreven. "Ja, doe ik!", antwoordde ik, zonder er al te veel over na te denken. De dag kwam dat ze werden gelegd. Om 07:00 uur rinkelde mijn wekker en nam ik vluchtig de agenda van de dag door. Ik spotte inderdaad '11:00 uur, gedenkstenen, Rembrandtlaan 31', maar er moesten eerst tig andere dingen gebeuren: iedereen douchen en aankleden, ontbijten, tassen inpakken, naar school fietsen, online vergaderen, mailtjes beantwoorden.

"Het is moeilijk voorstelbaar dat de straten waar wij nu doorheen denderen, ooit de aanblik toonden van mensen die uit hun huizen gesleept werden op weg naar een afschuwelijke dood"

Plots klonk er een PING van mijn digitale agenda: over een kwartier werden de stenen gelegd. Haastig greep ik mijn tas, notitieblok, pen, telefoon en fiets sleutel bij elkaar, schoot mijn sneakers aan, trok de deur achter me dicht en sprong op de fiets. Nog altijd met mijn hoofd bij tig andere dingen ("tandarts bellen, kattenvoer bestellen, zwemles betalen") remde ik af onderaan de Rembrandtlaan, op de hoek bij de Van Heemstralaan. Er stond al een klein groepje mensen, onder wie leden van de Stichting Stolpersteine, uit Amsterdam, klaar voor de ceremonie.

Enigszins bezweet van het fietsen, liep ik naar het groepje toe. Er klonk nog wat geroezemoes, maar al snel werd het muisstil en keek iedereen naar Martin Raanhuis, de bewonder van nummer 31 en aanvrager van de stenen voor de vroegere bewoners: de familie

Kaufman. De lucht vulde zich voelbaar met medeleven, verdriet, gewaarwording en nederigheid.

Op dat moment, tijdens het stilstaan in de stilte, kwam het ineens keihard bij me binnen. We zijn hier niet om stenen te leggen. We zijn hier om mensen te gedenken die op afschuwelijke wijze 'uit hun huis zijn gehaald', op transport zijn gezet, in een kamp hebben geleden en uiteindelijk zijn omgebracht. Vernietigd. En waarom? Omdat ze Joods waren. Of zigeuner. Of homoseksueel. Natuurlijk wist ik dit al, maar blijkbaar had ik het tot het allerlaatste moment voor me uit geschoven om er écht bij stil te staan.

Dikke tranen liepen over mijn wangen, terwijl Martin vertelde over de familie Kaufman die, samen met hun pasgeboren baby, het huis aan Rembrandtlaan 31 'uit hun huis zijn gehaald'. Ze zijn kort daarna omgebracht in een vernietigingskamp. Het is moeilijk om je voor te stellen dat de straten en lanen waar wij nu met onze elektrische auto's, bakfietsen en kinderwagens overheen denderen,

Struikelstenen bij Rembrandtlaan 31
Foto Peter Jetten

op weg naar werk, school, sport, een etentje of borrel, ooit getuige waren van mensen die uit hun huizen werden gesommeerd, op weg naar een afschuwelijke dood.

Soms mag je daar inderdaad bij stilstaan door te 'struikelen' over steentjes met de namen van onze oud-wijkbewoners, die een onvoorstelbare lijdensweg hebben ondergaan. Opdat we nooit vergeten dat wij in ultieme vrijheid leven en ons kunnen permitteren op te gaan in de waan van de dag.

TROF

Casper Ebeling Koning

GOED RAAK?
MUSIS GETROFFEN
IN TWEE KEER RAAK
MAAR O WONDER
HOE GEWELD EN KUNST
ELKAAR HIER ONTMOETEN
"IN MUSIS"
GLASKUNST
SCHIETKUNST
MOOI?
ZO LATEN
SCHEELT 10000 EURO

